

Media: ΕΣΤΙΑ

Page: 1,27

Published at: 04-05-2024

Author: Surface: 883.81 cm² Circulation: 1080

Subjects:

Χ. Γ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Πασχαλινά ανάγνώσματα για
όλους Σελ. 27

BIBΛIO

Κριτική - παρουσιάσεις: Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου

Πασχαλινά αναγνώσματα για όλους

Η διαβάσετε αυτήν την στήλη είτε ανήμερα του Μεγάλου Σαββάτου είτε -ακόμη καλύτερα- την Κυριακή του Πάσχα. Τα βιβλία που διαλέξαμε για σας είναι κάπως πιο έλαφρα, καθώς αυτές τις εόρτιες ημέρες δεν παρέχεται πολύς χρόνος για βαθυστόχαστα κείμενα και δύσκολες ιστορικές μελέτες. Άλλωστε, για αυτά γράφουμε δλον τον χρόνο! Σήμερα διαλέξαμε βιβλία ενδιαφέροντα και ευχάριστα ταυτοχρόνως. Και πολύ κατάλληλα για δώρα της τελευταίας στιγμής.

■ **Ηλίας Βενέζης, Έλληνική διάρκεια. Μορφές και θέματα των γραμμάτων και των τεχνών, τόμ. Γ': 1963-1973 (φιλολ. έπιμ. Χ. Α. Καράογλου - Στεφανία Γεωργιάκη, έκδ. Βιβλιόπωλειον της Έστίας, σελ. 360, ευρώ 25).** Εκκολοφόρση και ο τρίτος τόμος συναγωγής των διασπάρτων επιφυλλίδων και λοιπών κειμένων του Ηλία Βενέζη, του συγγραφέως της Γενιάς του '30 που έχει ύποστη την μικρότερη κωκοποίηση από την ηλεδραση. Στά κείμενα αυτά, κυρίως επιφυλλίδες από το «Βήμα», στο όποιο έργαζετο, καταγράφει την έπακαρότητα, σχολιάζει γεγονότα και πρόσγει συνεχώς την βασική ιδέα του, που δεν ήταν άλλη από τον διακαή πόθο να μη λημονηθούν ποτέ ο Μικρασιατικός ξεριζωμός και η Μικρασιατική ταυτότητα μεγάλης μερίδος πλέον του έλληνικού πληθυσμού. Τά κείμενα είχε έμπιστευθεί στους έπιμελητές ή κόρη του λογοτέχνου και Ακαδημαϊκού άειμνηστη Άννα Βενέζη-Κοσματάου. Ο τόμος ολοκληρώθηκε τό παρελθόν έτος, κατά τό όποιο συνεληρώθησαν 50 έτη από τον θάνατο του Βενέζη, αλλά έξεδόθη έφέτος. Όπως γράφαμε και στην παρουσίαση του β' τόμου της «Έλληνικής Διαρκείας», ό Βενέζης στό διάστημα 1932-1957 έργαζετο ως υπάλληλος στην Τράπεζα της Έλλάδος. Μετά την έκλογη του στην Ακαδημία τό 1957, όμως περιορίστηκε στό καθήκοντά του εκεί και σε δημοσιογραφική

κή άρθρογραφική δραστηριότητα κυρίως μέσω των στήλων του «Βήματος», όπου άπέκτησε τακτική ήμχρονογραφική στήλη. Τά κείμενα που περιλαμβάνονται στό βιβλίο μαρτυρούν την εύρεία καλλέργεια του λογοτέχνου μας και την άγάπη του για τους όμοτεχνους του. Στά τελευταία κείμενα που άνθολογήθηκαν στον γ' τόμο, και φθάνουν ως τό τέλος της ζωής του Βενέζη, ή κριτική για θεατρικά έργα σπανίζει γενικώς, ενώ υπάρχουν μερικές σελίδες κριτικής για κινηματογραφικά έργα, όπως αυτή για την «Ιουλιέττα των πνευμάτων» του Φελλίνι που είχε παρακολουθήσει σε avant-premiere στην Ρώμη κατά τό 1965. Είναι κείμενα γοητευτικά, λόγω και προσεκτικά, μικρά κομμοτεχνήματα της γλώσσας, της στρωτής δημοτικής, που είχε επλέξει ως εκφραστικό του όργανο και την όποια διηκόνησε χωρίς έκπτώσεις και παραχωρήσεις σε νεολογισμούς και άκρότητες. Λεπταίσθητες παρατηρήσεις για διάφορα θέματα και κυρίως μεγάλης ενγένεια και κομμότης στόν τρόπο που άνεφέρτεο σε συναδέλφους του λογοτέχνες τά χαρακτηρίζουν όλα. Στον τόμο περιλαμβάνεται και μία συνέντευξ της του Βενέζη, του Ιουνίου 1963, προς τον Άλέξανδρο Κοτζιά, που έδημοσιεύθη στην «Μεσομβρινή» και προσκάλεσε θόρυβο τότε, διότι καταφέρθη κατά της λεγομένης «Πρώτης Μεταπολεμικής Γενιάς» των λογοτεχνών. Σε αυτήν γενικός έκρινε ότι ή Γενιά του '30 προσέφερε περισσότερα και καλύτερα έργα και μεταπολεμικός, σε σχέση με την Πρώτη Μεταπολεμική Γενιά. Η συνέντευξ προσκάλεσε συζήτηση και αντίδράσεις άλλων λογοτεχνών από διάφορα έντυπα. Στον παρόντα τόμο δεν περιλαμβάνονται βεβαίως οι αντίδράσεις, αλλά θά ήταν ενδιαφέρον να βλέπαμε τό σύνολο αυτόν των κειμένων και να κρίνωμε σήμερα με τό δικό μας βλέμμα τίς άξιολογήσεις της εποχής εκείνης...

■ **Βασίλης Αλεξίου, Καρναβαλ(να)λικά. Μελετήματα για τη βαρναλική ποιητική (έκδ. Κέδρος, σελ. 232, ευρώ 15).** Ο συγγραφέας, μετά από σπουδές νομικής και φιλολογίας και διδακτορική διατριβή στην Συγκριτική Φιλολογία, έδίδαξε έπι έτη στην Μέση Έκπαίδευση και, έπειτα, από τό 2003, διδάσκει Θεωρία της Λο-

γοτεχνίας στό Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Έκπαίδευσης του ΑΠΘ. Στό βιβλίο που παρουσιάζουμε περιέλαβε σειρά μελετημάτων του περί της ποιητικής και συγγραφικής τέχνης του Κώστα Βάρναλη, άποδεχόμενος κατά κύριον λόγο τίς θεωρίες περί «καρναβαλισμού» που εισήγαγε με την διατριβή του περί του Ραμπλαί και του λαϊκού πολιτισμού της Αναγεννήσεως ό Ρώσος φιλόσοφος Μιχαήλ Μιχαήλοβιτς Μπαχτίν (1895-1975). Έπί τη βάση αυτής της θεωρίας, που έπικρατεί στην άριστερή διανόηση των κριτικών της λογοτεχνίας και γίνεται πολύ σεβαστή, έξετάζει τό έργο του Βάρναλη. Η θεωρία είναι δημοφιλής, διότι άποδέχεται την ύπονόμηση του καθεστώτος και της έπικρατούσης κοινωνικής καταστάσεως διά της ύποδορίου ειρηνείας και της χυοτικής άντιμετώπισεως που δισπατά τά νήματα της τάξεως και του παραδεδεμένου. Πέρα από αυτό, όμως, ό κ. Αλεξίου προσεγγίζει την ποίηση του Βάρναλη με εύαισθησία και άγάπη, και προσπαθεί, έστο και με άρκετά δυνόητο τρόπο, να μάς μνήσει σε αυτό που και εκείνος αγαπά και που τον γοητεύει βαθεία.

■ **Μαρία Λαμπαδαριδου-Πόθου, Θεόφιλος και Κασσιανή (έκδ. Πατάκη, σελ. 464, ευρώ 20,90).** Τό βιβλίο αυτό, ιστορικό μυθιστόρημα άξιόψων, είναι τό τελευταίο έργο της λογοτεχνικής Μαρίας Λαμπαδαριδου-Πόθου (1933-2023), και άπετέλεσε την φροντίδα της μέχρι των τελευταίων σχεδόν στιγμών της. Η έκδοσις συνοδεύεται από δύο έπιμετρα, άφ' ενός από τον

γού της κ. Έμμανουήλ Πόθο και άφ' έτέρου από την έκδοτη κ. Άννα Πατάκη. Σε αυτόν τά κείμενα προκύπτει ή άγονία της συγγραφής να ολοκληρώση και να έπιθεωρήση τό μυθιστόρημά της, που ή ίδια έγνώριζε ότι θά ήταν τό τελευταίο έργο της. Έν τέλει του βιβλίου παρατίθενται έργογραφία της και σχόλια για τίς συνεργασίες της με ήμερησιες έφημερίδες και λογοτεχνικά περιοδικά. Κυρίως όμως παρατίθεται τό δικό της έπιμετρο, στό όποιο έξηγεί τους στόχους του μυθιστορηματος: δεν ήταν άπλώς ή περιγραφή του έρωτος του Αυτοκράτορος Θεοφίλου προς την ώραία Κασσιανή και ή τελική άπόρριψη της ως συζύγου του λόγω της λογιότητός της, καθώς και ή έν συνεχεία πορεία της ως μοναχής, ποιητριας και ύμνογράφου (δηλαδή και μουσικού συνθέτου). Εντύπωση προκαλεί τό γεγονός ότι ή Λαμπαδαριδου άνεζητήσε και ποιητικά έργα της Κασσιανής που δεν είναι εύρέως γνωστά, όπως ή γεμάτη συγκίνηση νεκρώσιμος άκολουθία που είχε συνθέσει. Η συγγραφέως θέλησε να δικαιώση την Βυζαντινή λογία και ποιήτρια, καθώς στην άντίληψη των περισσότερων και κυρίως όλων εκείνων που έχουν γράψει ιστορικά μυθιστορήματα με αυτήν ως ήρωίδα, παρουσιάζεται ή Κασσιανή κατά την λαϊκή δοξασία ότι ήταν ή «έν πολλαίς άμαρτίας περιπεσούσα γυνή» του τροπαρίου της Μεγάλης Τρίτης. Αποδίδει τό κλίμα της Εικονομαχίας και την σύγκρουση συνευδήσεων που ύπήρξε τότε πολύ έντονη.

■ **Paul Lynch, Τό τραγούδι του προφήτη (μυθρ. Άγγελος Άγγελίδης - Μαρία Άγγελίδου, έκδ. Gutenberg Aldina, σελ. 345, ευρώ 17).** Τό βιβλίο τιμήθηκε με τό Βραβείο Booker τό 2023. Είναι ένα συγκλονιστικό μυθιστόρημα για την Ίρλανδία και τον άγώνα της για άνεξαρτησία και άργότερα ένσωμάτωση και της Βορείου Ίρλαν-

δίας στό άνεξάρτητο κράτος. Ηρωίδα είναι ή Άλεις, της οποίας ό σύζυγος και ό πρωτότοκος γιός διώκονται από την μυστική άστυνομία και άναζητούνται. Η δράσις διεξάγεται στό Δουβλίνο, που σπαράσσεται από έμφύλια σύγκρουση. Μέχρι ποίου σημείου είναι ικανή να φθάση για την προστασία των λοιπών ανήλικων παιδιών της και του ήλικιωμένου πατέρα της; Όχι και ή ίδια γνωρίζει που θά φθάση και τί θά πρέπει να θυσιάση για την οικογένειά της. Η ιστορία είναι ένα σκληρό πολιτικό θρύλλερ και ένα βαθύ ψυχογράφημα μιάς γυναικας στό όρια των άντοχών της.

■ **Olivia Manning, Σχολείο για την άγάπη (μυθρ. Φωτεινή Πίπη, έκδ. Μεταίχμιο, σελ. 356, ευρώ 17,70 και σε e-book ευρώ 12,99).** Η Βρετανική συγγραφέως (1908-1980) έζησε με ιδιαίτερη ένταση τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο στην Μέση Ανατολή και έννόρισε τον κόσμο του εκεί Βρετανικού Στρατού. Περιέγραψε τίς έμπεριέρες της στην «Βαλκανική Τριλογία» και την «Τριλογία του Λεβάντε». Σε αυτό τό μυθιστόρημα επανέρχεται στην Μέση Ανατολή, στην Ίερουσαλήμ τό 1945, όταν Έβραιοι πρόσφυγες έχουν κατακλύσει τους δρόμους και την πόλη, ενώ οι έντάσεις μεταξύ των νεοαφικόμενων Έβραίων από όλη την Ευρώπη, που συρρέουν εκεί μετά τό Όλοκαύτωμα, και των έντοπιών Άράβων έντεινούνται και πολλαπλασιάζονται. Ο ήρωας είναι ό νεαρός Άγγλος Φήλιξ που φθάνει στην πόλη από την Βαγδάτη με στόχο την έπιστροφή στην Άγγλία. Η διαμονή του στην Ίερουσαλήμ, σε μία πανσιόν, θά άποτελέση την αίτια για την μνήση του στον έρωτα και τά ρομαντικά συναισθήματα, αλλά και γενικώς στην άγάπη. ▲ ▼

